XXXVI. évf. Cluj-Kolozsvár, 1926. Március 3. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

Levél.

Én, a város irok neked, kedves jó barátom, falu!

Azaz, nem vagy te nekem jó barátom; mert ha az volnál, nem engednéd, hogy fiaid s leányaid jó része engem keressen fel s bennem sinylődjék és kinlódjék igen sok esetben.

A te szegény gyermekeidet a fény és a pompa, a járda és a „könnyü“ élet vonza magához az én kebelemben s aránylag kevés az az ember, aki belőlem fizeti ki adósságát, ha erején felül házat, vagy más épületet épitett otthon.

Sokkal több az olyan ifju, aki itt fecsérli el legény, vagy leányéletét s minden anyagi javak nélkül csak akkor hagy itt engemet, amikor már megundorodott a bennem levő élettől s hazakivánkozik az egészséges tiszta levegőbe, ahol dolgozhatik az édes anyaföld termő kebelén.

Azt ajánlom neked falu barátom, hogy ne pazarold javaidat az alkoholra s ne tedd tönkre drága életed az én kevés levegőjü falaim között, hanem rendezd magadat, szervezd életedet, gondoskodj becsületes szórakozásodról, épits magadnak helyeket, hol müveld gyermekeidet, utcáidat kövezd ki, csinálj jó utakat s ha világot akarsz látni, gondoskodj egy mozgófényképszinházról.

Szóval müveld magadat helyes irányban s akkor bennem, a városban is könnyebb lesz az élet; nem lesz annyi zsufolt lakás, beteg ember, rossz szem . . . és talán azért találkozni fogunk a természet szabad kebelén.

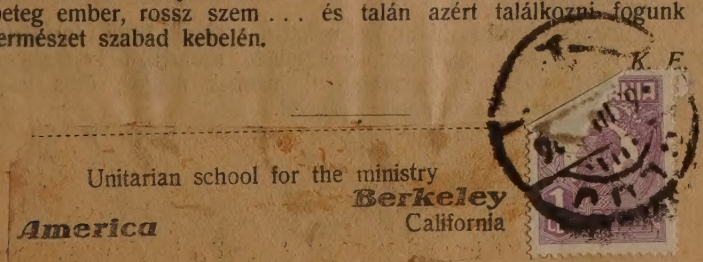

TŰZHELY MELLETT

A hivő és a hitetlen.

Olvasóm gondolatait egy kis erdélyi faluba vezetem... — Folyópartján, hegy tövében fekszik, mint annyi más falu. Rendes, tiszta utcája, egyszerü, fehér kis házai azt mutatják, hogy rendes, egyszerü, de sorsát gondozó nép lakik benne.

Szép, nagy temploma büszkén, Isten hatalmát hirdetően emelkedik ki a kis házak közül, fenségesen példázva az Isten és ember közti nagy különbség elismerését az emberek által...

A templom külseje rendes, tiszta. Látszik rajta az ápoló kezek munkája és az, hogy mód is, akarat is van az emberekben az Isten házának tisztességben tartására.

A templom közelében, a széles főutcán, ráakadunk az iskolára is. Azaz, hogy az iskolákra. Mert hát az ujabb időben más javakban inkább szegényedett, de iskola terén számban gyarapodott a falu népe: egyházi és állami iskolája is van.

Mindig, valahányszor iskolát látok, eszembe jut az a megállapitás, hogy az iskola a helység müveltségi fokmérője s ha azt az iskolát a helységnek kulturát értékelő, érette áldozni is tudó polgárai teremtették meg: az *öntudatos* lényeket dicsérő nemes cselekedetnek számit...

Verebes lakói büszkék is iskolájukra! Nem mind a kettőre, csak egyikre, amelyiket ők maguk teremtettek meg, amelyet ők tartanak fenn. A község lakósai mindig sokat adtak arra, hogy a vidéken nekik legyen a legjobb hirü iskolájuk.

No, de ne időzzünk sokáig az utcán, keressünk fedelet s alatta meleget a hideg decemberi idő viszontagságai ellen. Térjünk be amoda, egy szerény, kis cserépfedelü házba, hol történetünk főszereplője Kenderesi Ferenc egyszerü kisgazda lakik.

Rendes, tiszta hajlék az ő lakása. Ház, csür, istálló mind az ő kezemunkájának az eredménye. Kis gazdasága mellett a faragás a hasznot-hozóbb foglalkozása, de azért izig-vérig magyar földmivesember a mi Kenderesink.

Amint belépünk portájára, éppen állataival foglalkozik. Ellátta azokat ismét egy napra s szemét megelégedéssel legelteti a kielégült, nyujtózkodó barmokon. Ezek az ő házanépének eltartó oszlopai, melyek munkásságával karöltve, biztositják életüket, jóllétüket s megelégedésüket.

Munkája végeztén kilép az udvarra s elénk tünik tekintete, tartása. Az értelmes, okos arc, a mélytüzü szemek, a barátságos, de határozott vonások összhangban vannak magas, erős teste egyenes tartásával s határozott lépteivel.

Pedig nem volt könnyü élete. A 40 éves embernek testileg, lelkileg kijutott a megpróbáltatásból. Négy hosszu évig, távol a boldog családi tüzhelytől, az örökös veszedelemben mindig szembevigyorgott vele is a kaszás halál. Négy hosszu esztendő alatt a nélkülözésnél, éhség s fázódásnál még többet szenvedtette az epesztő honvágy . . . De a szenvedés sem testén, sem lelkén nyomot nem hagyott s ő áldja az Istent ezért, amint ezt akkor is, azelőtt is tevé.

Élettapasztalatai érlelték lelkét oda, hogy komoly, mély hitü ember váljék belőle. Nem a veszedelmek idején, de még a boldog békeidőben megfogta lelkét az a gondolat, hogy minden mulandó e földön, bármily hatalmas is az: egyedül a teremtő Erő, az életeket, sorsokat és a nagy világot kormányzó Hatalom örök s megváltozhatatlan.

Ez a gondolat s az efölötti hosszas tünődés vallásossá tette a különben is komoly embert.

És vallásos, békés kedélyét a háboru vihara sem változtathatta meg. Mélyen, szivében volt megásva Isten várának fundamentuma, a várfalak is kemények valának, kiálltak minden ostromot s az alap szilárdan megmaradt; — szivét elkerülte a gyilkos golyó . . .

— Édes apám! — szólitja meg a házfelé tartó Kenderesit 5 éves kis fia, — várja Áron bá'!

Azzal kis kezét apja kérges, erős tenyerébe sülyeszti a kis ember, felmosolyog a komoly nagy emberre. Az a mosolygást szeretettel viszonozza s belépnek együtt a házba.

Ott benn az asszony vacsorát készit. Egy 14 éves kis lány édesanyja jobb keze — sietve lámpát gyujt, melynek fénye épp akkor árassza el a szobát, mikor a gazda a kis trónörökössel átlépi a küszöböt.

— Adjon Isten jó estét! — mondják egyszerre mindnyájan, a felvilágló lámpafényre is, az ujonnan érkezők a kölcsönös találkozásra is értve a rövid fohászos köszöntést.

— Hozta Isten Áron bátyám! — köszönti a gazda derült arccal külön is vendégét, — hogy szolgál egészsége?

— Köszönöm, — hangzik a válasz — csak a rossz lábaim hozának át e pálca segitségével; nem láttam az Istent . . . Enni kezdte tagjaimat ez a kutya köszvény, sokat szenvedek tőle. Ugy dolgozik a tagjaimban, mint mikor a mészáros forgatja kését a marhában!

Beszéd közben pipáját szájából kiemelve, gyakorlott mozdulatokkal kiséri a mészárosra vonatkozó hasonlatát, minek végeztén hegyeset sercent, jelezvén, hogy mondanivalóját ő befejezte.

Kenderesi nem felel az öreg istentagadónak; megmossa istállószagu kezét, aztán feleségének halkan valamit odamond. Az édes anya erre elővéteti Ilonkával a kézimunkáját, a 10 éves Péterrel a könyvestáskáját s a kis Ferikét kézenfogva, mindhármukat átviszi a szomszéd szoba függő lámpája alá, hogy ott vacsoráig foglalkozzanak s ne legyenek fültanui Áron bá közismert jeles mondásainak.

Mig ez megtörténik, nézzünk szembe az öreg istentelennel. Áron bá 60 év körüli, szurós szemü, barázdás arcu, őszesbozontos haju férfi ember, kinek a pipa csak akkor esik ki a szájából, mikor eszik s iszik, no meg talán amikor aluszik. Lázadozó természetü ember. Neki semmi sincsen jól úgy, amint van, amint mondani szokás: „minden kákán csomót keres“ őkelme. Gyülöli az embereket, mindenkiben ellenséget lát. Az emberek mindenirányu munkáját ellenséges cselekedetnek minősiti, amelyek csak arra jók, hogy neki kellemetlenkedjenek.

Embergyülöletéből fakad csufolódó természete. Mindent és mindenkit leszól. Beszélgetéseit arra használja, hogy lerontsa embertársaiban a szép és jó iránti nemes törekvést. Ha nagy néha el is megy gyülésekbe, olyan helyekre, hol az emberek sorsának, dolgainak jobbraforditásával foglalkoznak, hol a jövendő jobb utjainak kiépitésén munkálnak, Áron bá véleményét eltávozás közben ekként hallatja: „Minek az a sok okoskodás, az is kár, hogy ennyire vagyunk, ki köszöni meg ha jót tettél?!...“ Kezével pedig megvetően legyint s további szavaiban azt, aki jót cselekszik, azzal vádolja, hogy csak haszonlesésből tette...

És amint nem hitt az embereknek, azonképpen nem hitt Istenben sem. Nem hitt létezésében, munkájában, jutalmazásában és büntetésében. Ha valaki előtte szent nevét emlitette, gunyosan legyintett a kezével.

És csodálatos! a mi istenfélő Kenderesi Ferencünket szerette Áron bá. Tetszett neki szép, egyenes beszéde; nemes csengésü, meleg hangját szivesen hallgatta s bár kétségbevonta állitásait, irigyelte törhetetlen hitéért, nyugodt boldogságáért..

Ezt azonban neki nem mondta. Hanem valami folyton ösztökélte, hogy menjen, beszéljen Ferenc öccsével, hogy gunyolja, hogy csipdesse szavaival. Látta, hogy Ferenc más ember a többinél. Mások, öregek s fiatalok, ha előttük istentelen beszédeit pattogtatta, kacagtak rajta: az egetverő szavak a képzeletet, az emberi hiuságot, dölyföt csiklandozták. Sokan bámulattal tekintették Áron bát, mint ahogy bámulnak egy nagy erejü embert, vagy hires céllövőt: hogyne! ki a hatalmas Isten trónját megmeri mozgatni, aki az örökkön égő láng felé meri kilőni nyilait, az csak megérdemli bámulatunkat?!...

Ferenc nem tartozott ezek közé.

De azok közé sem, akik beérik azzal, hogy az istentelen beszédre rosszalólag meglógatják fejüket. Ő vallásos volt szivével, lelkével egyaránt, ki rájött arra, hogy nemcsak neki nagy értéke az ő igaz hite, de nagy, el nem muló vagyona lehetne az emberiségnek is, ha mindenki ugy érezne, ugy gondolkozna, mint ő. Rájött arra, hogy csak ez a boldog hit emelheti fel a porbasujtott emberiséget. Érezte, hogy ha e boldogságot valakinek keblébe olthatja, az ő boldogsága fokozódik.

Kenderesi egy öntudatosan vallásos lény volt.

Most, hogy elrendezte a házat, Áron bá' szavainak méltó elfogadásához, letelepedett vele átellenben az asztal másik oldalára, értelmes, mélytüzü szemeit Áron bá' szurós, apró szemével összekapcsolta s igy szólt hozzá:

— Nem látta az Istent, bátyám?

— Nem én . . . — felelt a megátalkodott.

— Mondja csak, Áron bá', ha maga abban a korban élt volna, amikor még a lőcsös és vastengelyü, festett s bőrüléses szekeret nem ismerték, amikor az emberek eszközeiket kőből és csontból készitették, mondom, ha akkor élt volna és kapott volna egy szép napon ajándékba — valakitől — egy fájintos vastengelyü szekeret, amilyeneket most csinálnak, mit szólt volna hozzá?

— Biz' az csuda lett volna öcsém!

— Elhitte volna-e, ha azt mondja valaki, na Áron, ez a szekér az égből pottyant neked!

— Pottyant a pátvarból, hogy hittem volna!

— Mit gondolt volna? — faggatja Kenderesi az öreget.

— Hát hogy ki a manó tudott ilyen kitünő szekeret készitení?

— Látja Áron bá', én azt hiszem, ugy gondolom, hogy ezt a nagy és szép világot is csinálta valaki, mint azt a pompás szekeret a mesterei. Mondja jó ember — folytatja Ferenc, — nézett-e már fel a csillagos égre s ha nézett, gondolkozott-e a csillagok sorsáról, dolgáról ugy 10—15 percig?

— Van nekem más gondom.

— Pedig látja, ha felnéz oda s elgondolkozik, rájön, hogy nem diszes cifraságok, de lebegő földek azok ott, melyek fényüket a naptól kapják. Lebegő földek a fejünk felett ezerszámra, amelyek közül ha csak egy is leesnék ide, mihozzánk, porrázuzná földünket minden emberalkotta büszke teremtményeivel együtt.

Áron bá' kellemetlenül fészkelődött a helyén; talán arra gondolt, jó lenne hazamenni s megvacsorázni, mig ez a borzasztó dolog megtörténhetnék.

— Gondolt-e arra büszke, öntelt ember, — folytatta Ferenc, — mi lenne velünk, ha egy napon elmaradna a Nap fölkelése s örök sötétség borulna mireánk? Vagy gondolt-e arra, milyen szörnyü pusztulás lenne mindnyájunk sorsa, ha az áldott Nap ugy eltávolodnék tőlünk, vagy mi attól, hogy melege nem olvasztaná fel soha többet a hómezőket s jégkérgeket?

— Abbizony baj volna, de azt mi ejsze nem érjük meg — vigasztalta magát Áron.

— Az az öröktől fogva müködő Erő, ki létrehozta e nagy világot és fenntartja, kormányozza pontosan és bölcsen, az a nagy Hatalom, amelyhez képest én semminek érzem magam s az a Jóság, mely irányomban, mint az előbb is mondám, megnyilatkozik: ez az én Istenem, aki előtt fejem meghajtom s akihez nyelvem hálát és köszönetet rebeg! — fejezte be szavait Ferenc átszellemült arccal.

— Sokat tudsz öcsém, mert tanultál. De szeretném, ha egyszer Darvas urral, az egeresi bérlővel beszélnél; az többet tanult s többet is tud tenálad, mert kolégyomot is végzett s mégis azt mondja, nincsen Isten, a természet maga-magától lett s csak ugy önmagától müködik itt minden a természet törvényei szerint.

Áron, mikor e szavakat elmondotta, egész valóját egy titkos öröm járta át: nem tud felelni Ferenc e kérdésre s ő marad felül a vitában.

— Nem tudok én sokat bátyám, — felelt neki Ferenc, — csak sokat érzek. Darvas ur — én is hallottam róla — sokat tudhat, *de érzése nincs*. Hanem mondja meg nekem Áron bá', látott-e az erdőn olyan fát, amelyik a másik fa fölé nő? Elnyomja, elpusztitja az idősebb fát ez a törekvő fiatal, pedig csemete korában az öreg fa védelme alatt erősödött meg. Ugy-e furcsa dolog? Oh az életben furcsánál-furcsább dolgok vannak! Hát olyant nem hallott, hogy a gyermek megütötte az ő szülőjét? Ez is különös, de előfordul. Hát az hogyne fordulhatna elő, hogy Darvas ur megtagadja az ő teremtő Istenét? De ebből nem következik, hogy Isten nincs. Az Isten őt, a hálátlan gyermeket nem tagadta s nem tagadja meg. Neki is adott egy szikrát, — a lelket magából, — mely megkülönböztesse minden más teremtménytől, — értelmet, — hogy választani tudjon jó és rossz között, — szeretetet, — mely összekapcsolja őt Teremtőjével és embertársaival. De ugy látszik, Darvas ur nem az isteni, hanem az emberi törvényeknek hódol s ezek gyarlóságai szétszaggatták a kapcsolatot ő és Teremtője között, kitörölték lelkéből Istenének fogalmát. De rá is van szükség a világban. *Hogy ismerjük meg a rossz nélkül a jót?*

— Hogy a természet saját törvényei szerint működik? Ezt maga sem érti, én sem értem, de még Darvas ur sem érti, bátyám!

— A cséplőgép, ha megindulhat, nagyon szépen müködik, mert a géprészeknek megvan a maguk törvénye s egyik a másikat segiti, mozgatja s a géprészek összemüködése adja az egész, bámulatraméltó munkát. Hát ilyenforma a természet munkája is. A nap, a föld, a növények, az állatok, a vizek stb. és az ember összemüködő munkája a természet csodás élete. De hát valamint a cséplő sem mozdul meg fa és viz, a belőlük származó gőz nélkül, azonképpen a természeti tárgyak élete nélkül nem lenne természeti élet. Ki adta az első életet embernek, növénynek, állatnak? S ha magára müködik most e nagy világ, ki inditotta meg a természet gépezetét?

— Hagyjuk el már öcsém, mert elfő a vacsora — tért ki a válasz elől Áron bá'! — Vannak ennél más dolgok, amik jobban bosszantanak engem. Az élet bajai, itt, körülöttünk s nem a napban, tengerekben s egyebekben. Majd valamelyik este még bejövök s megint megfaggatlak. Meglátom akkor, mit tudsz felelni, adta meg magát a mai napra Áron bá.

— Szivesen látom bátyám. Szeretném, ha megtudnám győzni.

egy és másfelől. Szeretném, ha nyugodtság s boldog megelégedés költöznék a lelkébe. Mit ér e földön élete, ha örökös zsémbelés, elégedetlenség tölti el szivét, lelkét? Hogy nyugodjék meg lelke, ha nem helyezi azt a legfőbb lélek oltalma s őrizete alá? Hogy legyenek az emberek együtt, egymással boldogok, mikor valaki külön az ő lelkében nem tud összhangot, megnyugvást találni s létrehozni?

S amig Kenderesi Ferenc ezeket mondotta, felállt, megfogta az öreg kérges kezét, belenézett hosszan a szemébe s azt találta, hogy Áron bá'nak nem olyan szurós már a tekintete . . .

Áronbá csendes jó éjszakát kivánt s hazament.

Kenderesi Ferenc pedig maga köré gyüjté szive véreit s lelkének felét, jó feleségét és csendesen, hálatelt szivvel költék el a jó vacsorát.

(Folytatása következik.) *Kálnoki Károly.*

A szülők vétkei.

Ama nagyok és kiválóak, kik tudásukat, tehetségüket és életük nagyobb részét az egész emberiség haladásáért és müvelődéséért áldozták föl, rájöttek arra is, hogy nemcsak az egyes családok, hanem a nemzetek ereje és jövője is mindig a jelen gyermekeinek helyes és okszerü nevelésében van letéve. Az az egyén pedig, aki kötelességét e téren hiven teljesiti, feladatát buzgósággal oldja meg, mindennél többet tesz és minden nagynál értékesebbet cselekszik.

Ez a munka igaz, hogy szilárd kitartást és sok áldozatot követel, de azért az apostoloknak, a *szülőknek* és a társadalomnak abba belefáradnia sohasem szabad. Mulasztani és tétlenkedni pedig még annál kevésbbé; mert mig a szorgalomnak és a folytonos foglalkozásnak jutalma az elért eredmény után a lélek gyönyörüsége és a sziv boldog nyugalma lesz, addig a mulasztás és nemtörődömség a legnagyobb bünnek és veszedelemnek lehet az alap oka, melynek káros veszedelmét aztán nemcsak a közvetlen környezet érzi meg, hanem egy egész nemzet s talán a világ is. A bűnösöknek pedig Isten büntetése mellett saját vérük, édes gyermekük durva bántalmait is hordozniok és viselniök kell el mégis, mégis hányan vannak a jelen hivatottjai között, akik megfeledkezve küldetésük szentségéről, annyi mulasztást követnek el a gyermek rossz nevelésével. Ellentétben a görög és az ős római anyákkal, nem önmagukat áldozzák föl a kisdedekért, hanem gyermekeiket áldozzák föl saját céljaikért, az anyagiakban leendő meggazdagodásért.

Azok a beesett fáradt szemek, felborzolt beteges arcok, melyek az iskolába belépőt fogadják, szent bizonyságai és jelei annak, hogy a családban baj van. Elbeszélik, elmesélik ezek az élethü képek, hogy a szülők és a nagyobb testvérek gondatlanok és mostohák; továbbá, hogy a lélek és a sziv figyelmeztetésére és bölcs oktatására nem hallgatnak, a jövőre és annak veszedelmeire nem

gondolnak. Pedig hát a napi események elég világosan bizonyitják, hogy a szülők vétkeiért és mulasztásaiért előbb-utóbb, a szerencsétlen gyermekek szenvednek. A tisztának, jónak és ártatlannak teremtett sziv az átkos körben elromlik, eldurvul s az ifjut könyörtelenné teszi nemcsak önmagával, hanem környezetével és embertársaival szemben is. Az utcára dobott, vagy állat módjára kezelt öregek a szenvedések napjaiban ugyan rájőnek tévedéseikre, de már minden késő, mert az „apám csirkéje“ és az „anyám madara“ megnőtt, s a vessző már semmit ér, sőt Isten káromlások között a szegeletben sem lehet állitani. Ami jó, azt megveti és ami rossz, a kocsmát, a kártyát és a kicsapongó mulatozást pedig mindennél többre becsüli. A templomot és az iskolát kerüli. De hogyan is tudná e nemes intézményeket érdemük szerint értékelni, mikor gyermek éveiben nem volt arra módja és alkalma, hogy velük közelebbről megismerkedjék, mert a gyermek hiába vágyik és vonzódik, ha a szülők és a nevelők a kis „libapásztort és az ostoros fiut“ többre nézik, többre tartják, mint a törekvő jó iskolás gyermeket.

Az életben a ruháért, a mindennapi kenyérért igaz, hogy küzdeni és dolgozni kell; de e kötelesség és hivatás a világért sem akarja megfosztani az embert a legnemesebb és legszentebb jogától: a gyermek neveléstől. Sőt oly gonddal és körültekintően osztja be az időt, az órát és a percet, hogy aki azt kellően felhasználja, az itt is, ott is boldogul és célt ér. Akit a kincs és a gazdagság utáni vágy meg nem szédit, az élet rendes utjáról le nem térit, annak öreg napjaiban, egy békés és csendes családi kör lesz fáradtságának és szorgalmas munkásságának a jutalma, melyben a jól nevelt gyermekek a szülőket és a szülők pedig a gyermekeket szeretik, tisztelik és megbecsülik. Az a mozgékonyság, fürgeség és munkásság, melyet a békés családok ifju emberkéi fölmutatnak és elárulnak, azt tanusitják és bizonyitják, hogy a gondos szülők a szervezetet, a szivet és a lelket fejlődése zsenge korában már nem ölték meg a romboló és veszedelmes pálinkával, sőt e méreg gyógyitó erejét még a legmakacsabb „hasgörcsök“-nél sem vették figyelembe. Szelidek és nem kötekedők, megértők és könyörülők. A jóért lelkesednek, a társadalmi, gazdasági, vallási egyesületeket és szervezeteket a rajongásig szeretik. Beszédük és minden cselekvésük oly tiszta, természetes és eredeti, hogy azokban és azok által még a legveszedelmesebb ellenség a „gonosz irigység“ sem tudja fölfedezni a — szülők vétkeit. — És ez a szép, ez az Isteni!

Lőrinczi Miklós.

Egyházunk összes lelkészeit és tagjait tisztelettel kérem, hogy mindenféle pénzbeli átutalást, ha ez bankutján történik, csakis a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbankhoz sziveskedjenek átutalni, ahol a kifizetés alkalmával semmi néven nevezendő költség nincs felszámitva. *Hadházy Sándor* pénztárnok.

Egyházi énekek.

1. (*Hozzád megyek* dallamára.)

Uram, pereld meg bús lelkem perét,
Hozd fel nyugalmam békés reggelét,
Nézd csüggedésemet,
Gyötrő kétségemet,
Ne próbálj, jó Uram,
Erőm felett. (Jeremiás siralmai. 3. 58.)

2. (*A Sionnak hegyén* dallamára.)

Kelj föl, kelj föl, oh Urnak karja,
Öltözd fel az erőt!
Népednek nincs mi összetartsa
Az elvérzés előtt:
Szeretni nem tud, egymást marja.
Uram, elvérezünk!
Kelj föl, kelj föl, oh Urnak karja,
Oh tégy csodát velünk! (Ésaiás. 51. 9.)

3. (*Oh meg nem alvó* dallamára.)

De jó nekünk itt laknunk nálad
Békesség áldott Istene,
A háborgás ránk nem találhat,
Hadat küldöttél ellene,
Oh jó Atyám, szent itt e hely,
Hozzád emel, Uram, hozzád emel.

Leoldom itten lábaimról
A hétköznapok saruját
S dalt pengetnek szent áhitatról
Lelkemben titkos citerák.
Oh jó Atyám stb.

Megszaggatom eléd omolva
Alázatomnak köntösét
S a bántalmat — ha ért is volna —
Arcod mint polyvát üzi szét.
Oh jó Atyám stb.

Pálffi Márton.

Értesités. Előfizetőinknek óhajtunk szolgálni, amikor értesitjük, hogy Vásárhelyi János kolozsvári ref. esperes temetési beszédei (60 drb.) kb. áprilisban jelennek meg „Az Út“ kiadásában s aki 120 leu árban meg akarja szerezni, az akár ott, akár nálunk előjegyezhet március 20-ig. Bolti ára sokkal több lesz. **Szerkesztőség.**

NŐK VILÁGA.

Ki volt Perczelné Kozma Flóra?*)

„Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úrnak dolgait.“ E fölemelő, vigasztaló szózat zeng szivünkbe Perczelné Kozma Flóra gyászjelentőjéről.

Mintha csak Ő maga szólana szelid, halk szavával, de annál erősebb hitével és meggyőződésével. És mi letöröljük a veszteség fölött hullatott könnyeinket s reményes enyhülettel emlékezünk — finom lényü, de kivételesen erős lelkü — apostol asszonyunkra.

Szeretettel, hálával emlékezünk Reá, ki halálával sem szünt meg tanitani és buzditani minket unitárius nőket.

Hadd álljon előttünk pár vonásban páratlanul nemes alakja!

*

Nemcsak érdekes, hanem jellemző dologként kell fölemlitenem, hogy Perczelné K. Flóra a mi nagy Dávid Ferencünket követte akkor, midőn lelkébe sugárzott a Biblia intése: „mindeneket megpróbáljatok s ami jó, azt megtartsátok.“ Perczelné K. Flóra engedett e lelki rezdülésnek s hitszomjasan kutatott a jobb és tökéletesebb után.

Midőn gyermekei elérték azon időpontot, hogy vallásos érzelmeiket fejleszteni lehetett és kellett, a szerető anyasziv sokat töprengett. Mi volna az a hitbeli lényeg, melyet gyermekei szivébe olthat, teljes bizalommal az iránt, hogy az a vallás, az a hit lesz e földön legdrágább kincsünk.

Tanult, kutatott és fölfedezte azt.

Gyötrődő keresése közben már csaknem elvesztette reményét, hogy az epedve óhajtott igazságot, hitbeli lényeget megtalálja. És akkor, mint élő kijelentés, kezéhez jutott szeretett főpásztorunk: Ferencz József püspöknek „Unitárius Kátéja.“

Mint éhező, ki kenyérre talál, ugy érezte a boldogságot, e reá nézve nagyszerü fölfedezés után. E mü lelki szabadságot, jézusi szeretetet, megértést, jellemnevelő világosságot árasztott már-már csüggedő lelkébe s Perczelné Kozma Flóra gyermekeivel együtt unitáriussá lett.

Ez időtől fogva meggyőződéssel hirdette az unitárius eszméket, vetette az ige magvait megértő lelkek termő talajába.

*

Az ő szelid, halk szava elhangzott az egész országba. Nevét ismerték, becsülték más vallásu embertársai is. Egész lénye sugá-

---

*) Néhainak, mint a budapesti D. F. Egylet volt elnökének emlékezetére fölolvastatott a kolozsvári „Unitárius Nők Szövetsége“ által folyó évi február hó 10-én rendezett összejövetelen.

rozta azt a nagy önzetlen szeretetet, mely által éreztetni tudta embertestvéreivel, hogy ő igazán a Jézus tanitványa.

Itt találjuk magyarázatát annak, hogy soha nem jutott eszébe a felekezetieskedés töviseivel vérezni felebarátai szivét.

Ő fölemelkedett a Channing eszményi unitárizmusának nézőpontjára és minden vallásban megtalálta a szépet, a jót s igyekezett kikristályositani az unitárius vallás keretében ugy, hogy azokat minden emelkedett, nemesen gondolkozó lélek befogadhatta.

Ha olvassuk: A „berlini“ Jézus cimü visszaemlékezését, már ez egyből is meggyőződhetünk állitásom igazságáról.

E mélységesen szép lelki élményét itt most csak röviden vázolom:

Mikor Perczelné Kozma Flórának férje halálos betegen feküdt a berlini Vest-Szanatoriumban, az ottani orvos már kimondta a megváltozhatatlan véget. Kétségbeesetten összetört szivvel rohant ki e rémes helyről lelki sebére enyhületet találni a fájdalomtól elgyötört feleség.

Mint a sivatag oázisára epedő, ugy óhajtotta lelke a templomot, a csöndet, a magányt. Kétségbeejtő helyzetében, mint egy csodálatos erőtől vezetve rohant egy ismeretlen utcán s ime — csodák csodája — egy óriási templom állt előtte.

Nyitott ajtaján belépett a müvészettel teljes óhitü templomba. Valami ellenállhatatlan vonzás folytán mind beljebb-beljebb haladt a remek festményekkel ékitett, jóleső félhomályban hivogató templom belseje felé.

Hirtelen tágranyilt szemmel, bámulva állt meg egy óriási fehér márvány szobor előtt. A fönséges tartásu márvány alak ugy tárta feléje karjait, mintha csak őt várta volna; őt a szenvedőt, a fájdalomtól mélyen sujtottat, hogy elvezesse a mi édes Atyánkhoz, egy igaz Istenünkhöz. Ez az alak Jézust ábrázolta, az igaz barátot és lelki orvost.

Hogy mit érzett e pillanatban, arról csak annak lehet fogalma, ki már valaha megjárta azt a kálváriát, hogy teljesen idegen, más nyelvü, más szokásu helyen, elhagyatottságban, reménytelenségben küzködik szörnyü fájdalommal. Kitántorogni egy földi orvos lesujtó megállapitása után a vigasz nélküli idegen világba — s pár lépésre megtalálni azt a másik orvost, ki örök életet hirdető mosolyával a szenvedő felé tárt karjával a szenvedő segitségére siet. Meggyökeresedett lábbal, testben, lélekben remegve, de uj reménnyel, uj hittel állott Jézus biztató alakja előtt. S hogy teljes legyen az édes enyhülés, e pillanatban fölbugott mély zengéssel a remek orgonán: „Erős várunk nekünk az Isten . . .“

Fölmagasztosulva e nagyszerü lelki élmény hatása alatt, kisirt, fájó szemeit körül hordozta a templomon. Ime! a Mester szobra mögött, szürke márványból faragva állt két jól ismert alak: Luther a bibliával s mellette tanitványa: Melanchton.

A lelki vigasztalódás e fönséges pillanatában eszmélt rá

Perczelné K. Flóra arra az igazságra, *hogy az igazi müvészet örök tényező marad a hit világában és hatása csak jótékony, fölemelő lehet az emberi lélekre.* Ennek a meglátásnak nyomán támad édes reménység szivében, melynek varázs szemüvegén — ő maga mondja — „bepillantottam egy percre a jövendő átszellemült, költői magaslaton álló protestantizmusába.“

*

Perczelné Kozma Flóra megértette, átérezte finom lelkével a női sziv ezer apró, de sulyos nagy fájdalmait s e földi létben jogos vágyait is. Meleg szeretet s a segités forró vágya ösztönözte a nő kérdéssel való beható foglalkozásra.

Magas szelleme, nemes fölfogása azonban megóvta e téren is attól, hogy visszatetsző, vagy gunyra alkalmas tulzásokra ragadtassa magát.

Önzetlen, jósággal átitatott reformeszméinek nem volt szüksége olyan irányu érvényesülésre sem, mely csak ugy toborozhat hiveket, ha könyörtelenül lerombolja a régi értékeket.

A mai kor nőinek hivatására és értékelésére vonatkozó felfogását számos és jelentős ily irányu irásából ismerhetjük meg. „A szociális munkát végző asszony“ cimüben igy szól: „. . . se félrevonuló és hallgató, se örökösen és külsőségekben szereplő asszonyra nincs a köznek szüksége, hanem vagy hivatalosan és hivatásosan dolgozó, vagy a csendes kötelességet végző, otthonából merészen ki-kilépő luxust* mellőző munkás asszonyra, ki minden egyes külső kötelességének lelkiismeretes végzése után visszatér a *hangtalan, de fontos családi munkához.*“

*

Perczelné Kozma Flóra törékeny testü, betegségtől sokat szenvedő asszony volt. Itt találjuk okát annak, hogy a szenvedésre különösen is reagáló lelke magához szeretne ölelni minden szenvedő szivet s a fájdalom tisztitó hatásán keresztül szeretné vezetni ama megbékéltető magaslathoz, hol érezzük, hogy: „meg kell barátkoznunk minden elkerülhetetlen szenvedéssel, még a halál tényével is s magasabb véleményt táplálva ezekről, még legsulyosabb veszteségünk tudatában is, akarjuk ismét visszanyerni lelkünk elvesztett harmoniáját, összhangját.“

„A szenvedés müvészete“ cimü elmélkedésben beszéli: egy szerencsétlen reggel a berlini Vest-Szanatorium mellett lévő szállodában a bánattól és fájdalomtól összetörve dőlt le egy kerevetre. Görcsös bizalommal, szinte kierőszakolt reménységgel imádkozott drága betege életéért. A mennyezet felé emelt, Istent kereső tekintete szinte megkövülve akadt meg a csodálatos régi oszlopos tetőzeten. Egész sereg női alakot ábrázoló szobor tartotta a mennyezetet olyan beosztással, hogy mig egyik alak rettenetesen eltorzult arccal, kidagadt erekkel, összezilált hajjal s mindkét roskadozó

*) Fényüzést.

karjával tartotta sulyos terhét, addig a másik átszellemült, majdnem tulvilági bizalommal arcán, könnyed mozdulattal s csak az egyik karjával fogta föl a terhet.

„Mint a villámcsapás sujtott rám egy pillanat alatt az a sorsomat megpecsételve látó, rémes, de később már némi magasztossággal vegyült érzés, hogy *nem az a kérdés meghallgatja-e Isten kétségbeesett kérésünket, vagy sem, hanem, hogy miképpen viseljük el mi a kikerülhetetlen csapásokat.*“

És Perczelné Kozma Flóra igy jut el egy megrázó lelki élmény utján a szenvedésnek legnagyobb müvészéhez, a názáreti Jézushoz, aki már kétezer évvel ezelőtt kimondta a legemelkedettebb fejlődés lehetőségét, mely szerint: kellő lelki harmoniával, Istennek vigasztaló erejével kapcsolatban „boldogok“ lehetnek a „sirók“ és az összes nyomoruságban szenvedők, még ha ki is kell üriteni az Isten által nyujtott „keserü poharat.“

Aki a szenvedést ilyen magas értelemben vett müvészettel tudja elviselni, az végtelen jót cselekszik akkor, ha — mintegy isteni sugallatra — közli a többi szenvedővel is ama csodaforrást, honnan sebére balzsamirt találhat.

*

Elhalt a szó Perczelné Kozma Flóra ajkain, mint a hárfahang; de él az eszme müveiben s hirdetni fogja mindörökké unitárius apostolasszonyunk gyönyörü tanitásait.

*

„Nem halok meg, hanem élek
És hirdetem az Urnak dolgait;“
Csak testem éjben, lelkem égben . . .
Ragyogva onnan visszaint.

E földi lét csak vándorut
A célhoz el a lélek ér;
Ne féljetek: nincsen halál
Örökké él, ki hisz, remél.

Ürmösi Károlyné.

Pilléreink. Örökös alapitó tagjaink száma az új esztendőben is szaporodik. Világi férfiaink közül alapitó tagokká lettek: dr. Balogh György aranyostordakörí felügyelő gondnok, Boros György Székelyszenterzsébet, Szász Sándor Olthéviz, dr. Zsakó Ándor Kőhalom. Igy a világi alapitó tagok száma eddig harminckilenc. Nőtagjaink közül alapitókká lettek Blási Józsefné Kolozsvár és özv. Tobis Simonné Marosujvár. A női alapitók száma eddig tizenhárom. Óhajtandó volna, hogy számuk haladja meg a férfiakét. Lelkészeink közül új alapitó Ürmösi Károly kolozsvári esperes, ki a tizennegyedik a lelkészek sorában. Ezeken kivül van még négy tanári, kilenc egyleti és két emlékalapitványunk, vagyis az összes alapitók száma nyolcvanegy.

Misszió.

A kereszturi kör — gondolatom szerint — jó uton van akkor, amikor missziói tagozataiban a belsőemberek kölcsönös támogatása által sorra egyházközségeiben hiveink lelki életének megszervezésével foglalkozik.

A nyikóvidéki alsó tagozat jelentéséből is világosan megtudhatjuk, hogy Marosi Márton elnök, Pál Dénes, Pap Ferenc, Kozma Zoltán, Pálffy Albert lelkészekkel együtt a prezsbiterek és megértő hivek támogatása mellett milyen nagyfontosságu munkát végzett az 1925. évben Kadács, Szentmiklós, Kede, Medesér, Siménfalva községekben.

Egyházközségeink és hiveink életét csak akkor tudjuk jó irányban vezetni, ha megállapitjuk a tényleges helyzetet, megvizsgáljuk embereinket, föltárjuk a hiányokat s kitüzzük az elérendő célt.

Amint lelkes barátaink megfigyeléséből kitünik, de a tények is mutatják, a nevezett egyházközségekben élet és haladás észlelhető; ami arra mutat, hogy hiveink általában becsületes, igaz uton járnak s egyházunkat és annak intézményeit, áldásait megbecsülik.

Szentmiklóson pl. a háboru előtt büntetés terhe alatt kötelező volt a vasárnapi munkaszünet s most is hajlandóság van erre. Ott szép kulturházat épitettek, ez a maroknyi, öntudatos, jó nép.

Medeséren általános az egyházzal szemben való jóakarat s a községnek intellígens ifjusága jó irányban vezethető. Egyebek mellett templomával és tornya javitásával kell foglalkoznia.

Kedében gyönyörü házat épitettek óriási áldozattal.

Siménfalva jól szervezett község; mintaszerü volt a multban is s lelki kiépitése nem nehéz, ifjusága megszervezése biztos sikerü a jelen erők mellett.

Kadácsban az ifjuság szervezett, az egyleti élet buzgó s tudomásunk szerint vannak olyan kiváló emberek, kik az egészet jó irányban befolyásolhatják.

Más jelentéseket is szivesen veszünk.

Hivatásunk, hogy egymást jó akarattal jó irányban segitsük és vezessük. Egyházunk hiveinek boldogulását munkálja. *K. E.*

A Péterfi Dénes emlékalapra, melyet a kolozsvári unitárius egyházközség részére gyüjtöttünk, ujabban a következő adományok folytak be: Ádámosi Gábor 250, dr. Boros Györgyné 200, dr. Hintz Györgyné, Boros Ella 300, Kovács Kálmán 100, Szénássy Istvánné Dés 50 és Zsakó Andor 100 Leu. Amidőn a fentebbi szives adományokért a kolozsvári unitárius egyházközség nevében hálás köszönetet mondunk, ismételten tisztelettel felkérem Péterfi Dénes tanitványait, barátait, hogy az alapitvány gyarapitásához szives adományaikat hozzám küldeni méltóztassanak. *Hadházy Sándor* pénztárnok.

„**A szeretet** testvéri érzelmeivel eltelten mondok köszönetet tek. Felszegi Ármin Kis-Ilyei körjegyző urnak, aki Kis-Ilyei és Maros-Járai leányegyházaink részére 500, azaz ötszáz leut adományozott azon célból, hogy azok részére templomi használatra énekes könyveket szerezzünk be. E nemes cselekedet nem szorul dicséretre. Isten áldása legyen a nemes keblü adakozónak életén.“

Fekete József beszolgáló lelkész.

A bágyoni unitárius egyh.-község 1925. dec. 27-én történt adományai a kolozsvári unitárius theol. akademia szegénytanulóinak segélyezésére. Az adakozók névsora: Szép Ferenc 20, Szép Zsigmond 10, Simonfi Gábor 10, Fodor Tamás 20, Simonfi László 5, Jenei Mózes 5, Balogh Gáborné 10, Német János 20, Fehér Mihály 20, Geszler Samuné 5, Kaszás Anna 5, Árkosi Dezső 20, Pálfi Tamás 40, Fogarasi József 10, Simonfi György 10, Balogh Miklós 5, Csép Lajos 10, Csép József 10, Balogh Lőrinc ifj. 10, Simonfi Elek 40, özv. Deutsch Samuné 20, özv. Pálfi Mihályné 10, Csegezi Mózes 20, Balogh Zsigmond 15, Sikó Pál 20, özv. Csegezi Gáborné 20, Gaál Domokos 100, Csép Mózes (G) 20, Kovács Ferenc 10, Kovács László 20, Csép Márton (F) 40, Simonfi Miklós 50, Szép János 5, Lukács Ferenc 10, Balogh Juliska (K) 20, Csegezi Eszter 10, Csép Borbála 10, Csép Ágnes 20, József János 40, Kovács Lőrinc 20, Baranyai Samu 20, Csegezi Máté 20, Balogh Lőrinc 6, Baranyai Pál 10, özv. Csép Mihályné 100, Csongvai Dénes 100, Balogh Mihály 20, Csép Gábor 20, Kiss János (Acs) 20, Balogh Márton 20, Balogh József 10, Tövisi István 40, Benke János 5, Benke Zsigmond 5, Balogh Mihály (P) 10, Csegezi József 20, Kovács Mózes 25, Csép Mihály 10, Bodoczi Balázs 20, Bajka György 10, Benke Máté 6, Szép Bálázs 20, Balogh Sándor 20, Csép Tamás (F) 20, Kiss László 20, Kaszás Gyula 50, Palocsán János 10, Simonfi Mihály 10, Csép Miklós 20, Blényesi Mózesné 20, Szép Gábor 50, Szép István 20, Balogh István (M) 10, Simonfi József 10, Balogh Gyula 10, id. Simonfi József 10, Balogh Tamás (T) 50, Balogh Tamás 50, Balogh Pál 50, Német László 10, Kiss János 20, Benke Mihály 20, Márton István 40, Balogh Sándor 10, Kiss László 10, Bottyán Balázs 20, Simonfi Pál 20, Balogh István 5, Szép Tamás 50, Balogh Balázs 5, Csép Mihály 10, Árkosi Mihály 20, Pálfi Samu 50, Német Ferenc 20, Német Sándor 20, Blényesi Mártonné 50, Bodoczi László 30, Csép László 50, Csép János 60, Bottyán Gábor 40, Székely Tamás 20, Kiss József 30, Csép Samu 40, Bottyán Gábor 20, Csép Eszter 5, Csegezi Márton 40, Jenei Pál 20, özv. Fehér Jánosné 20, Józan Györgyné 60, Jenei Pál (G) 20, Vásárhelyi Samu 13, Simonfi Márton 10, Kaszás Márton 5, Német György 20, Kónya József 20, Simonfi Sándor 50, Köntös István 10, Pálfi Máténé 20, Nagy Sándor 25, Kiss Gábor 20, Fehér Márton 40, Balogh Márton 30, Simonfi Mihály 40, Máté Sándor 100, Székely Miklós 60, Bányai Bálintné 20, Kovács Máté 10, Csép Mihály (F) és Csép Pál 100, Székely János 100, Székely

Márton 5, Simonfi Máté 20 Lei. *A gyüjtők nevei:* Kiss László, Csép János, Kaszás Gyula, Baronyi Samu keblitanácsosok, Csép László, Bottyán Gábor, Kovács Lőrinc, Csép F. Tamás egyházfiak.

A nevek közlésekor hálás köszönetet mondunk a szives adakozóknak s Istentől áldást kérünk számukra, hogy ilyen követésre méltóan nyilatkozott meg bennük a szeretet és jóakarat.

Az igazgatóság nevében:
Dr. Kiss Elek dékán.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Egyleti élet és munkásság.

A firtosmartonosi Unitárius Nőkszövetségének válasza és jelentése az „Unitárius Közlöny“ 1925. évi október hó 10. számában közölt felhivásra: 1. Nőszövetségünk ez ideig 84 tagot számlált, ugyszólván a falu minden számottevő asszonya és leánya, kik ha nem is mindig, de felváltva leggyakrabban látogatják gyüléseinket. 2. Vezetői: Katona Ferencné elnöknő, Gálfi Ferencné, Káli Albertné alelnöknők, Gáspár Tamásné titkár, Simon Balázsné pénztárnok. 3. Nőszövetségünk munkaköre: Kéthetenként, leginkább vasárnap este vagy délután, vallásos és az általános müvelődést célzó összejövetelek tartása, jótékony célt szolgáló adományokra buzditás és azok gyüjtése, a templomokat gondozni, a templomba való járásra serkentés és példaadás, vallásos folyóiratok olvasása és azok megrendelésére buzditás. 4. Minden második vasárnap az iskola nagytermében gyülekeznek. 5. Nőszövetségünk 1923. évben alakult meg, azota évente kb. 22—25 többnyire programos összejövetelt tartott az elméleti és gyakorlati valláserkölcsi élet mélyitésére. Kiemelkedőbb teljesitményei: 1. A Székelykereszturi Dávid F. egylet javára gyüjtött 600 Leut. 2. Templomunk orgonáját javittatta 1000 Leu költséggel. 3. A harangalap megteremtője lett 1016 Leu alaptőkével. Müködésünk minden mozzanata évkönyvünkben örökittetik meg, mely minden év januárjában felolvasásra kerül. 6. Eddig évi tagsági dijakat nem szedtünk, mert a föntjelzett adakozásokban minden egyes tag eléggé lerótta a szövetség szeretet adóját. 7. A vezetőség Gáspár Tamásné urnőt bizta meg a központtal való levelezéssel. *Referens.*

Az árkosi Unitárius Nőkszövetségének munkássága. Árkoson az Unitárius Nőkszövetsége mult év október havában alakult meg. Minden héten kedden este összejövetelt tart a felekezeti iskolában. Összejöveteleket a tagok nagy buzgósággal látogatják, hol egyházi énektanulás, szavalás, felolvasás szórakoztatja a megjelenteket. November óta kétszer lépett a nyilvánosság elé. Először Dávid Ferenc halálának évfordulóján rendezett értékes ünnepet az unitárius templomban nagy közönség jelenlétében. Másodszor december 23-án igen jól sikerült karácsonyfa ünnepélyt rendezett a községháza nagytermében. Öröm volt nézni, amint a karácsonyfa sike-

réhez önkéntesen pénz és természetbeli adományokkal hozzájárulnak. Estéken összejönnek, ruhákat varrnak, karácsonyfára cukorkát és diszt készitenek, csomagokat rendeznek, hogy minden a legpontosabban legyen. A karácsonyfaünnepély értékét nagyban emelte felekezeti tanitó testületünk fáradhatatlan munkája, mert egy igazán élvezetes estélyt szerzett a községháza nagytermét zsufolásig megtöltő közönségnek. Akik ott voltunk, mindnyájan kedves emlékekkel s azzal a benyomással távoztunk, hogy ahol nagy az összetartás és egyházszeretet, ott áldásos munkát lehet végezni. Tartsák erősen kezükbe unitárius nőink az önként felvett zászlót s akkor nem félünk a jövőtől. Nem, mert a megmozdulás nemcsak erkölcsi, hanem anyagi sikert is jelent azon az oltáron, melyen ma a buzgóság tüzének elaludni nem szabad. *Jelenvolt.*

Müvelődési est Nyárádszentlászlón. A nyárádszentlászlói Nőkszövetsege és az Énekkar február hó 6-án gazdasági előadásokkal kapcsolatban egy mindenekben jól sikerült estélyt rendezett. Az eredmény, melyet az estély fölmutatott, arról teszen tanubizonyságot, hogy a nevezett egyletek vezetői és tagjai kötelességüket hiven és igazán teljesitik s hivatásukat pedig ugy töltik be, hogy munkásságukkal és küzdelmükkel a kicsiny községet a jóban és a nemesben nap-nap után előbbre vigyék.

A szabédi D. F. E. a mult évben is megtette kötelességét. Felolvasó és szavaló összejövetelei mellett kiemelkedő volt a Jókai 100 éves születésének és Kriza halála 50 éves évfordulójának megünneplése. Valósággal ünnepek voltak e napok. A Jókai-ünnepély Pünkösd 2-ik napján volt nagyszámu érdeklődő jelenlétében. Felolvastak, vagy szavaltak Pálfi Sarolta, Kelemen Elluska, Nagy Zsuzsa, Szabó Rezső. A Kriza ünnepély aug. 28-án tartatott a Püspöki vizsgálószék alkalmával. Imát mondott Kelemen György. Közremüködtek Pálfi Sarolta felolvasással, Nagy Zsuzsika, Kozma Margit Imre Ilus, Gergely Bella, Székely Sándor szavalatokkal. Nagy Anna hegedü kisérettel szépen énekelte el: „Mi füstölög ott a sikon távolban" és „Bekecs alatt nyárád tere" kezdetü dalokat. Kelemen Elluska és Balló Sándor nagy hatásu melodrámát adtak elő. Kelemen György lelkész kedvesen emlékezett meg a meleg érzésü, költői lelkü püspökről, kit zöld erdő zugása s vadgalamb szólásánál nevelt fel jó anyja. December 13-án az ifjusági D. F. E. is megalakult 50 taggal azzal a lelkes elhatározással, hogy 1926. jan. havában az egylet megkezdi komoly és épitő munkáját. Ugy legyen!

Karácsonyfaest Szabédon. Jakab Jolán és Kelemen Elluska dec. hó 19-én tündéri látványosságot adtak elő növendéklányokkal. Az előadás igen jól sikerült s annak jövedelme lehetővé tette, hogy dec. 24-én este az iskolás tanulók részére karácsonyfa állittassék. Nem lehet leirni a gyermeki lélek igaz örömét, amikor kigyultak a fényszórók s felhangzott a karácsonyi ének: „Mennyből az angyal eljött hozzátok". Kelemen György lelkész meginditó beszéde után szavaltak: Székely Póli, Nagy Rebeka, Fodor Ágnes. A szülők is hálásak voltak a szép ünnepségért.

Külföld.

Szellemidézés.

A szellemidézés mindig foglalkoztatott bizonyos mértékben egyeseket, sőt társaságokat is. Mintegy harminc-negyven évvel ezelőtt a hipnotizmus nagy kérdésével a szellemidézés is divatossá kezdett lenni. Egyesek abban a meggyőződésben éltek és élnek, hogy megboldogult kedveseik szellemei, megfelelő médium-közvetitő utján, megjelennek, hirt adván nekünk tulvilági állapotukról, a halál mibenlétéről, sőt bepillantást engednek e földön túli hazába, életbe is. A világháborus és az ezt követő időszakban nagyon megsokasodott azoknak száma, akik elveszitett kedveseik szellemével beszélni óhajtanak, akik a szellemek vélt, vagy hitt közléseiben mintegy lelki megnyugvást keresnek, akik kibékülni szeretnének a halál gondolatával, akik sóvárogva ragadnak meg minden oly értesitést, mely azt a reményt kelti bennük, hogy e földi léten túl, egy szebb hazában, a szerető lelkek mégis csak találkozni s egymás viszontlátásának örvendeni fognak, akik bizalommal törekszenek nézni a jövő jutalom, vagy rettegve a jövő büntetés elé. Szóval a földön túli lét kérdése és állapota nagyon, de nagyon érdekli az embereket és nem gondolva azzal, hogy egy szerető édes Atya vagy elrejtett azt illetőleg mindent előlünk, vagy pedig a mi földi szemeink nem elég erősek a jövő létet elfedő fátyolon túlhatolni: annak legalább is részleteiről szeretnének felvilágositást szerezni. Nem elégedvén meg azzal, amit a vallás és bölcselet adhat, tudni óhajtanák az istenség titkait. Az örökélet és jövő sorsunk kérdése nagyban érdekli a vallást, egyfelől, mert minden vallásban van bizonyos mérvü titokzatosság, másfelől, mert ha bármi kis mértékben is a lelki bizonyosságon kivül, bizonyosság volna szerezhető a jövő lét kérdéséről, az csak erősitené a vallást és vallásosságot, melyet egy idő óta különösen a háboru termelte durva nézetek és az Oroszországból hozott ferde elméletek gyengiteni akarnak. Pedig hát mig az ember ember és keblében vágyódás lesz, mig szellemi, lelki életre is hivatottnak érzi magát, addig vallás mindig lenni fog.

A spiritizmus a vallás körébe nyul bele. Nem szabad ezért azt hibáztatnunk; de nem is szabad egyes jelenségeit, esetleg eseményeit föltétlen hitellel fogadnunk. Amerikában, ahol mindenre elég vállalkozó akad, ahol vagyonokat áldoznak egy-egy eszme kérdésének megoldása érdekében, *intézet* alakult arra is, hogy a szellemidézéssel tudományos alapon foglalkozzanak. Ennek az intézetnek igazgatóját kereste fel egyik amerikai teológiai tanárunk, Edward H. Cutton s tekintettel arra, hogy a szellemidézés kérdése és ennek eredménye a vallást közelről érdekli, többféle kérdést tett az igazgatóhoz. Az igazgató azonban határozottan kijelentette, — ellentétben a hiszékenyekkel, — hogy tudni semmit se tudnak, de a szellemidézés kérdését tudományos kérdéssé kivánják tenni, ha valami

tényleges igazságra rájöhetnénk. Meghivta egyuttal teol. tanárunkat, hogy egy következő szellemidéző ülésben vegyen részt s legyen mindennek szem- és fültanuja. Ez ülésről, hol a médium elhalt testvéreinek szelleme jelent meg, emlitett tanárunk a következő leirást adja:

A szellem semmi oly kérdésre, mely a jövőre vonatkoznék, nem ad feleletet, kijelentvén, hogy egy felsőbb hatalom megtiltotta nekik, hogy felfedjék a jövőt előttünk, még az esetben is, ha azt tudják is. Minden feladatuk az, hogy bebizonyitsák az embereknek, hogy a halál nem az a rém, mint aminek látják. További feladatuk az, hogy meggyőzzék a halandókat arról, hogy *tartsanak ki a jó uton* mindaddig, amig csak lehet, mert valahol és valamikor mindenkinek kell dolgoznia üdvösségéért. Ujra meg ujra csak az *igaz életet* és csak a *becsületes gondolkozást* sürgeti a szellem.

— Van-e pokol? kérdezte egy este a társaság egy kiváncsi tagja.

— Van, — felelt a szellem — de hadd mondjam el, hogy mi az. Semmi egyéb nem, mint *átjönni ide* és itt *megtudni*, hogy mi minden jót megtanulhatott volna az ember, mig alkalma volt rá *az életben* és elmulasztotta. De megmondom nektek azt is, hogy *mi a vallás? A vallás embertársaink segitése; saját kötelességeink teljesitése.* Ti emberek nagyon törekedtek, hogy önmagatoknak tetszedjetek; s mégis tiz közül kilencnek ez nem sikerül. Nem vagytok megelégedettek, mert tul szorgalmasan rohantok az *anyagiak* után. Sokan közülünk *itt* boldogok, de azok, akik elhibázták földi életüket, nem boldogok. Higyjétek el, hogy közöttünk csak *szeretet* és *béke* uralkodik. Mi mindnyájan barátok, testvérek vagyunk és segitjük egyik a mást. Mindenki teljesiti az ő feladatát, némelyek a halandókat segitik át ide.

Egy este — irja tanárunk — a szellem sokkal komolyabb volt, mint szokott s egész hevességgel, mintegy hozzám beszélt: „Azok az emberek — mondá a szellem — akik veled tartanak, gyüljenek össze s hirdessék, amit *hisznek* és ne azt, ami reájuk nézve *hasznos*. Ti papok, miért nem hirdetitek az igazságot oly tisztán, amint azt én mondom nektek? Féltek a gazdag és elökelő hiveitektől? Az emberek között igen sok egyház van és igen sok hitvalllás. Egy egyetemes egyház, amely hiszen, hiszen pedig igazán, megszabadithatná a világot. Oh, de mennyi időbe kerül, mig csupán egyetlen igazság is belevésődik az emberek értelmébe! Kétezer éve, hogy Jézus tanitott s mégis az ő igazságait még ma sem hiszi mindenki! Egyátalán véve felette sokat csináltok a testből, anyagi javatokból pedig mindezeket a halálkor hátra kell hagynotok.

Ide csak lelketeket, csak szellemi lényeteket hozhatjátok. Ha nem neveltétek lelketeket a földön, azt e hazában kell megkezdenetek. A fő dolog itt is, mint a földön, a *nevelés*.

De mi a *lelkiismeret?* Most egy itteni jó barátunk bennetek beszélő szava, majd teljesen a ti saját tapasztalatotoknak eredménye...

A haláltól ne féljetek! A halál semmikép sem az, mint aminek a halandó ember gondolja. Mondd meg ezt mindenkinek. De mihez hasonló a halál? ugy vegyétek azt, mintha egy kis szobából egy nagyobb és szebb szobába lépnétek át. A halál után a lélek némelykor álomba esik, mely álom eltarthat 4—5 évig, de sokszor rövidebb ideig is s mikor felébred, ugy találja, mintha egy kórházban volna barátok között, akik segitségére vannak. Közülünk senki se szenved fájdalmat. Nem számitjuk az időt, nálunk nincs nappal és éjszaka, nincs meleg vagy hideg; nincs szükségünk sem ételre sem pihenésre. És ha itt elvégeztük minden munkánkat, fennebb egy magasabb körbe megyünk. Ez már nem meghalás által történik, hanem egyszerüen csak ugy, mint mikor az ember egy ajtón átmegyen s az ajtó bezárul utána. Azok, akik ily módon távoztak el közülünk, ide visszatérhetnek, visszamehetnek meg a földre is, de oda már nagy nehézségekkel.“

A szellem később igy folytatta: Nekünk itt dolgoznunk kell és pedig nagyon kell dolgoznunk . . . másik pedig ezeket tevé hozzá: *Ti emberek felette komolyak és aggodalmaskodók vagytok; legyetek vidámabbak, mosolyogjatok és nevessetek többet!*

— Szellem, — mondá a tanár — én beszélni akarok rólad az embereknek, nem kivánsz valamit, hogy mondjak felőled nekik? A felelet ez volt: Mondd meg nekik, hogy én *egy állhatatos lélek vagyok*. Tett egyes kijelentéseket a következő évekre vonatkozólag is.

A magunk részéről ezekhez csak annyit adhatunk, hogy vajha az ily szellem-*kijelentések* igazak volnának és teljesülnének, mert átalakitnák ezek reményeinket és vágyódásainkat s megnyugvást adnának, de egyetlen kijelentés se hozhatna nagyobb áldást a világra s reánk elkerülhetetlenül véges lényekre, mint az, ha megérthetnők a halálnak s a jövő életnek mibenlétét. Átalakitaná ez egész vallásos és erkölcsi életünket, átalakitaná az egész emberiségnek földi lényét és életét. — *ó* —

Külföldi levél.

Karácsony előtt pár nappal alkalmam nyiltelmenni a szegény gyermekek számára rendezett karácsonyi ünnepélyre. Eszembe jutott a Nőszövetség tavalyi kedves ünnepélye és ugy gondoltam, talán érdeklődéssel fogadnák, ha röviden elmondanám, hogy itt, a messze nagyvilágban, hogy ünneplik ezt a napot.

Az iskola, ahol az ünnepély volt, London egyik legszegényebb negyedében van. Kizárólag szegény gyermekek járnak oda, 5—16 évesig és megfelelő nagyon gondos nevelésben részesülnek. A nagyobbak pedagógiát is tanulnak és segitenek a kisebbek oktatásában. Az osztályban, ahol én voltam, csupán 6—8 éves gyermekek voltak. Igen várakozásteljesen kukucskáltak be a terembe, ahova csak a csengettyüszó után vonultak szépen sorban. Roppant elragadtatással szemléltek a Jézus születését ábrázoló képet és az

előtte égő sok kis gyertyát; ez volt a terem egyedüli disze. A terem közepén álló karácsonyfa egészen kopasz volt, azt a gyermekek diszitették fel az ünnepély végén egy-egy kis saját készitésü ajándékkal, a gyermekkórházbeliek számára.

Az ünnepély maga igen rövid és egyszerü volt. A gyermekek zongora mellett elénekeltek pár könnyü kis zsoltárt, közben a tanitónőjük mondott egy rövid mesét a karácsonyfáról, igen egyszerü, szinte beszélgető stilusban. Azután egy-egy nagyobb fiu vagy leány maga köré gyüjtött 3—4 gyermeket és mondott egy karácsonyi mesét, ami a gyermekek ragyogó arcáról itélve, a délután fénypontja volt. Végül pedig, mint emlitettem, feldiszitették a karácsonyfát. Következő nap minden gyermek kapott valami ajándékot az iskolában; sajnos, erre az ünnepélyre nem tudtam elmenni.

Nagyon ügyesnek találtam az ünnepély rendezését, hangja egészen megfelelő volt; igen nagy figyelmet irányitottak arra, hogy a gyermekek érdeklődését állandóan lekötve tartsák. Maga az eszme pedig, hogy nem az ajándékra, hanem a nemesebb ajándékozásra és a tulajdonképeni szent ünnepre volt helyezve a fősuly, ugy hiszem, nem egészen megvetendő.

Channing House School, 1926. jan. 17.

Diószeghy Erzsébet.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Egyházi és iskolai mozgalmak.

☛ **Határozat.** Sz.: 168—1 926. E. K. Tanács a kedei egyházközség 12—1926. sz. jelentéséből méltányló elismeréssel és örömmel értesül arról, hogy a kedei egyházközséghez tartozó Kiskedében az elmult év folyamán Dávid Ferenc Ifjusági Otthon létesittetett és az a közszolgálatnak 1926 január 17-én megfelelő ünnepély keretében átadatott. E. K. Tanács a legnagyobb elismerését és köszönetét fejezi ki mindazoknak a nemes szivü adományozóknak, akik a 127.385 leu értékben fölépitett otthon létesitéséhez hozzájárultak s elismerését és köszönetét nyilvánitja az egyházközség vezetőségének is. Vajha a kedei egyházközségben megnyilvánult áldozatkészség nemes például szolgálna mindenütt unitárius hiveinknek! A határozatot közöljük esperes afiával másolati példányban is és az Unitárius Közlöny s Unitárius Egyház szerkesztőségével, mellékelve a lelkész afia 12—1926. sz. jelentését is ez utóbbi kettőhöz, kérve az ügynek közérdekből való megfelelő ismertetését. A magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának Kolozsvárt, 1926. évi február hó 11-én tartott üléséből. Püspök helyett: *Dr. Boros György*, főjegyző. *Dr. Mikó Lőrinc*, titkár. ☚

☛ Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!

Felhivás. A meglepően és váratlanul hamar elfogyott új énekeskönyv küszöbön álló új kiadásával kapcsolatban kértük és kérjük sürgősen a hozzászólásokat és szives tanácsokat. Tájékoztatásul egyuttal közöljük, hogy természetesen csak annyi és olyan természetü változtatásra szabad gondolni, ami mellett az első kiadás használhatósága se szenvedjen csorbát, de viszont a *szükséges* változtatásokat a szerzett tapasztalatok alapján már most meg kell tenni. A szövegnél az eddig óhajtott változtatások jórészben már megtörténtek, itt meg fogjuk érteni egymást, a dallamoknál azonban nehezebb lesz a dolog. Az eddig beérkezett csekély számu hozzászólások kihagyhatóknak, illetőleg *más* dallammal adandóknak óhajtják (de nem egyértelmüleg) a 44., 45., 66., 67., 108., 118., 152., 159., 183., 190., 197., 208., 224., 243., 246., 256., 290. számuakat és a 176—177. közül az egyiket, átirandóknak a 44., 103., 153., 191., 224., 238., 243. számuakat, a 204. énekelhető a 47.-re, a 82.-re irt szövegek pedig a 6.-ra, a 246. két szakasza összevonandó változtatott dallammal. Óhajtanak azonkivül: 1. nagyobb betüket; 2. több alkalmit (pl. papszentelésre, egyházi tisztviselő beiktatására); 3. halotti éneket jóval többet, hosszabbakat és külön alkalmakra irottakat is; 4. függelékül újabb énekeket egyházi ünnepélyek, vallásos estélyek stb. alkalmára, összhangos éneklésre valókat; 5. saját szerzeményü dallamokat és szövegeket küldenek. Minthogy a szerkesztést és kiadást közmegelégedésre, a legnagyobb nyilvánosság ellenőrzése mellett, a különféle vélemények meghallgatása és lehető összeegyeztetése alapján szeretném eszközölni, minél több hozzászólást kérek, az arra illetékesektől szinte kötelező leszavazást. A technikai kivitelre vonatkozólag is hálásan venném a jó tanácsot és segitséget. S a kifogásoltakra, ha lehet, rögtön a *jobbat* is.

Pálffi Márton.

Kolozsvári kollégiumunkban jan. 31-én a leányotthonban leánynevelésünk irányitásával foglalkozó nőink az igazgató támogatása mellett szépen és nemes modorban lefolyó teaestélyt rendeztek, hol imát és vallásos intelmeket dr. Boros György főjegyző, beszédet dr. Ferencz József felügyelőgondnok mondott. Kedvesen emlékezett meg Perczelné Kozma Flóráról Ürmösi Károlyné urnő, külföldön tanuló unitárius leányunk levelét ismertette dr. Kauntzné Engel Ella urnő s dr. Borbély István igazgató nemesen szép költemények felolvasásával szórakoztatta a jelenlevőket. Gondolatunk szerint leánynevelésünk a legjobb irányban halad. — Febr. 20-án este a főgimn. növendékeinek rendeztek nagyon sikerült teaestélyt. Ez alkalommal imát dr. Kiss Elek dékán, megnyitót dr. Várady Aurél felügy. g. mondott s Perczelné Kozma Flóráról felolvasott dr. Boros György főjegyző és Berde Mózsáról szabad előadást tartott Vári Albert vallástanár. Igazgató ismertette a teaestély célját, mely a főgimn. életének családiassá tételét szolgálná. Jó irányitás mellett ettől is a legjobb eredményeket várjuk.

A kereszturi főgimn. szegény tanulói segitésére a köri D. F. fiókegylet az egyházközség Nőkszövetségével együtt egy jól sikerült müsoros estélyt rendezett febr. 6-án. „Az unitárius anya hivatása“ (megjelent az U. Egyház 1926. febr. számában) cimen főgondnok urunk mélt. dr. Ferenczy Géza tartott felolvasást, szerepelt még a helybeli filharmonikus társaság, a fűg. ifjusági énekkara, Vargha Ella, Miklós Géza és Szentmártoni Kálmánné. Jelenetet adtak elő Vargha Irma, Lőrinczi Géza, Nagy István, Halexy Alfréd, Szőke Gábor, Nagy Anna. Ujváry Elvira zongorakisérete mellett ének- és táncduetteket mutatott be Mátéffy Tercsi és Rácz István. Az unitárius nők énekkara zárta be a tartalmas és mindenekben jól sikerült müsort. Az énekkarok kiváló eredménye Lőrinczy Géza és Nagy Lajos tanárok buzgóságát dicséri. Mindent az ifjuság jó neveléséért!

Halálozások: *Benedek Jánosné,* szül. Koszti Kelemen Éva, Benedek János lelkészjelölt édesanyja jan. 29-én elhunyt. Pihenése legyen csendes. Hátramaradottaknak részvétünket nyilvánitjuk. — *Ugron Ákos* ny. főispán, közéletünk egyik régi kimagasló alakja, ki — bár nem volt unitárius — Egyházunkért is tevékenységet fejtett ki, január 26-án jobblétre szenderült. Sok ismerőse gyászolja. Legyen pihenése áldott és csendes.

Dr. Nagy Károly ref. püspök febr. 16-án sulyos szenvedések után megszünt élni. Hogy ki volt ő a ref. egyháznak és az erdélyi magyarságnak, azt mind jól tudjuk. Egyik legnagyobb emberét vesztette el benne a magyarság. Meg is látszott hatalmas arányu temetésén, amelyhez hasonló nem sok lehetett Kolozsváron. Olyan felvonulást és akkora tömeget olyan méltósággal végig hömpölyögni az utcákon nem mindennap és nem mindenki láthat. Sokat fáradozó testének, lelkének adjon a mi Atyánk boldog pihenést és nyugodalmat s pótolja ki a nagy veszteséget a testvéregyházban is és a magyarság részére is!

Fodor Sándor 76 éves atyánkfia az Aranyábéce és az Erkölcsi szabályok egy-egy példányát saját irásában beküldötte szerkesztőségünknek Szabédról, miért neki hálás köszönetet mondunk.

Ütő Lajos kereszturi lelkész afia lett az Unitárius Egyház szerkesztője itj. Máté Lajos után s munkájához, nemes feladatához sikert kivánunk.

Dr. Boros György: Szivemet hozzád emelem, női imakönyv, **Csifó S.:** Szentábrahámi imádságos könyve, **Vári Albert:** Imádságos könyv kaphatók szerkesztőségünkben.

Örömmel vettük a hirt, hogy a kereszturi unitárius egyházkör dr. Elekes Domokos afiát febr. 6-án tartott gyülésében egyhangulag felügyelőgondnokának választotta. Máris sokat munkált, fiatal, tettrekész, erősakaratu és a közügyért élő és égő férfit ismertünk meg benne s ilyenekre van szüksége Egyházunknak, ha nemcsak fennmaradni, hanem fejlődni is akar. Isten adjon erőt neki közügyeink odaadó istápolására.

E. K. Tanács hivatalos közleményei, valamint az ezekre vonatkozó **Emlékeztető** a folyó évben nem az Unitárius Közlönyben jelennek meg, hanem külön küldetnek el rendeltetési helyeikre. Ha bármely hónap 7-ig az Emlékeztető nem érkeznék meg postán valamely lelkészi hivatalhoz, azt lelkész atiai sürgessék meg E. K. Tanácsnál.

Adomány. dr. Máthé István oklándi atyánkfia az egylet céljaira 500 leut ajándékozott. Fogadja az egylet nyilvános köszönetét.

Szerkesztői üzenet: Referensnek Martonosba tisztelettel izenjük, hogy mi a kézhez kapott jelentéseket mind leközöltük s ha a közlemény nem jelent meg, akkor azt meg sem kaptuk.

Mindenkitől várjuk a közleményeket, cikkeket, hireket stb.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába január 20-tól február 20-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek 1924-re: Szénási Ferenc Dés, Kiss Károly, Bodor Ferenc Vargyas, Nagy Sándor Sármás, Lőrinczy Dénes Lupény. 1925-re: Ifj. Molnár András Dombó, Benczédi Ferenc Tarcsafalva, Marosi Mátyásné Szeben, Dezső János Kolozsvár, István Lajos Marosvásárhely, Kovács István, Unitárius egyházközség, Antoni Józsefné, Szász Gábor, Fóri Jenőné, Imre Mihályné, ifj. Imre G. Mihály, Imre Sándorné, Imre Jánosné, Kolcsár Mártonné, Kolcsár János, Asztalos József, Kondrát Jenőné, Révész József, Márkos János, Kádár M. József, Imre Zsófia, Fülöp József, Kádár G. Istvánné, Szász Istvánné Olthéviz, Balázs Ernő Kolozsvár, Nagy Sándor Sármás, Lőrinczy Dénes, Ambrus Kálmán Lupény, Varga Sándor Segesvár. 1926-ra: Ifj. Molnár András Dombó, Dombi János Homoródszentpál, Ambrus Pál Székelyudvarhely, Pásztorné Rostás Róza Torda, Ágh Ferenc Kolozsvár, Benczédi Ferenc Tarcsafalva, Bartha Zsigmond Pavó, Szinte Lajos, Id. Szentgyörgyi János, Csulak Károly Szeben, Unitárius egyházközség Fogaras, Tóth Ferenc, Ferencz Istvánné Brassó, Unitárius Főgimnázium Könyvtára Székelykeresztur, Csép Anna Kolozsvár, Fekete Mózes Szentábrahám, dr. Pereki János Torda, Boros Mózes Iszló, István Lajos Marosvásárhely, Kozma Miklós Okland, Gergely Sándor Medgyes, dr. Zsakó Andor Kőhalom, Nagy Sándor Sármás, Rend Lajos Lupény, Sigmond Ilona Jobbágyfalva, Szabó Rebeka Szabéd, Ferenci Sándor Alsójára, Székely Sándor, Özv. Tarcsafalvi Albertné Vargyas. 1927-re Ambrus Pál Székelyudvarhely és Vargyasi Dávid Ferenc Egylet. Alapitói dijban fizettek: Szász Sándor Olthéviz 100 L; Blázsi Józsefné Kolozsvár, dr. Zsakó Andor Kőhalom és özv. Tóbis Simonné Marosnjvár 500—500 L.-t. Kolozsvár, 1926 február 20-án. *Gálfi Lőrinc* pénztárnok.

Szerkesztik: Dr. Kiss Elek, Pap Domokos, Pálffi Márton, Dr. Varga Béla.

Előfizetési ár: Egész évre 40 L. Magyarországra 60 L. Egyes szám ára 5 L. Akik a 40 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztárosnak küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz.